

<https://doi.org/10.59424/debreceniszemle/2024/32/4./552-555>

Tehetséggondozásért Érem

Hodossy-Takács Előd

Az MTA DAB Főtitkára

Az MTA debreceni területi bizottságában (DAB) nagy hagyománya van a kiváló kollégák elismerésének. Az évek során díjak alapítására került sor, melyekkel a kiemelkedő tudományos eredményeket (Pro Scientia, DAB Plakett), a tudomány támogatásáért tett erőfeszítéseket („A tudomány támogatásáért” Érem), a DAB munkájához való kiemelkedő hozzájárulást (a DAB elismerő oklevele), a magas színvonalú termékfejlesztést és rendszerfejlesztést (a régióhoz tartozó három megye iparkamaráinak Innovációs Díja), valamint a határokon átnyúló szakmai együttműködést ismerjük el (Pro Cooperatione). Ezek közé került be új elemként a Tehetséggondozásért Érem, 2022-ben. Ez a díj középiskolai tanároknak adható, az alapító célja, a címben megjelölt módon, a tehetséggondozás elismerése.

Tehetséggondozás. Felkapott szó, gyakran hivatkozott kifejezés. Aki valaha végezte ezt a tevékenységet, tudja: sokszor hálátlan munka, fárasztó, időigényes; ráadásul rendszerint ezen a területen az igazán elkötelezett munkás a háttérben marad. A fiatal tehetségek felkarolója először felismer, majd felkészít, elindít – ezután vár, figyel, támogat. Az egész folyamat csupa kérdőjel: talán az ígéretes kezdet soha nem bontakozik ki, a gimnazistában még sincs meg a szorgalom és kitartás, vagy nem elég erős a családi támogatás, és mindig rosszkor indul a busz...

Miért tud ez a munka végtelenül hálás és hálátlan lenni egyszerre? Hálás, mert az első felfedezések tanújaul szegődni óriási pedagógiai élményt jelent. Másrésztől végtelenül hálátlan: a középiskolai tehetség-felkaroló tanár szánt, vet,

metsz és gondoz – de soha nem arat. Munkája gyümölcséből csak kóstolóhoz jut hozzá, a lassan kibontakozó kutatói életpálya során nála nem születnek szak- és OTDK-dolgozatok, az ő neve nem fog szerepelni a doktori témavezetők között sem. De mindnyájan tudjuk, nélküle a jelölt csak nagyon nehezen érhetne volna el eredményeit. Aki nem indul el, célba sem jut. És akinek az első lépések megtételkor nem fogják a kezét, szinte biztos, hogy hamar orra esik.

A Tehetséggondozásért Érem odaítélésével a DAB évente két középiskolai tanár tevékenységét ismeri el.

Az eddigi díjazottak a következők:

2022	<i>Muzsnay Zoltánné Murai Enikő</i> , a DE Kossuth Lajos Gyakorló Gimnáziuma és Általános Iskolája matematika-kémia szakos tanára <i>Uherkovich Zoltán</i> , a DRK Gimnáziumának biológia-földrajz szakos tanára
2023	<i>Biczóné Porcsin Judit</i> , a debreceni Tóth Árpád Gimnázium történelem-latin-drámapedagógia szakos tanára <i>Tófalusi Péter</i> , a debreceni DRK Dóczy Gimnáziumának fizika szakos tanára
2024	<i>Göz József</i> , a debreceni Tóth Árpád Gimnázium biológia-kémia szakos tanára <i>Dr. Koncz Gábor</i> , a Kisvárdai Bessenyei György Gimnázium és Kollégium biológia-környezettan szakos tanára és igazgatója

Az alábbiakban olvasható, hogy mivel érdemelték ki a díjat. A díjazottakat D. Rácz István mutatja be a díjátadásokon elhangzott laudációk alapján.

Muzsnay Zoltánné Murai Enikő 1992 óta tanít matematika-kémia szakos tanárként, 20 éven keresztül a Bethlen Gábor Közgazdasági Szakközépiskolában tanított, majd 10 évvel ezelőtt a DE Kossuth Lajos Gyakorló Gimnáziuma és Általános Iskolája tanára, vezetőtanára, illetve mestertanára lett. Eddigi pályája során számos tanítványa ért el kiemelkedő eredményt a kémia tantárgyhoz kapcsolódó tanulmányi versenyeken. Évről évre részt vesz iskolája természettudományos projektjeiben mentortanárként. Aktív szereplője és szervezője az iskola nemzetközi szakmai kapcsolatainak, melyek keretein belül szoros szakmai kapcsolatot sikerült kiépítenie francia, finn és lengyel kémia szakos tanár kollégákkal. A kémia

tanár szakos hallgatók módszertani oktatásába való bekapcsolódása nagy nyereség az egyetem számára is, hiszen sokirányú tanítási, oktatásszervezési, tehetséggondozási tapasztalatai nagymértékben hozzájárulnak a módszertani oktatás színvonalának emeléséhez, és segíti a leendő kémiantanárokat abban, hogy választott hivatásukra minél jobban felkészüljenek.

Uherkovich Zoltán a tanári munkájának kezdete óta foglalkozik tehetséggondozással. 2007-ig elsősorban a földrajz szaktárgyából segítette számos diákját országos sikerekhez. 2007-ben lett a természettudományi munkaközösség vezetője, és a biológia vált számára fontosabbá. A legnagyobb sikert 2015-ben érte el az egyik (azóta már orvos) diákja, mivel a biológia II. kategóriában 2. helyezést ért el. Összesen 36 esetben jutott be tanulója az Árokszállás Zoltán Országos Biológia Verseny döntőjébe, ahol négy dobogós (2022-ben 1. hely) eredmény született. 2020 és 2022 között Tatai Ottó (Dóczy) felkészülését segítette, ennek eredménye két OKTV döntő (2022. 8. hely) lett. Legkiemelkedőbb eredményként Ottó 2022-ben három társával együtt Jerevánban képviselhette az országot a Nemzetközi Biológia Diákolimpián, ahol bronzérmes lett. Diákjai rendszeresen részt vesznek a Debreceni Egyetem tudományos táboraiban, mint például a TTK Nyári Táborban és a Sántha Kálmán Nyári Tudományos Táborban. Uherkovich Zoltán 2020-tól mesterpedagógus és tantárgygondozó szaktanácsadó.

Dr. Biczóné Porcsin Judit 1992 óta tanít a Tóth Árpád Gimnáziumban, amelynek maga is diákja volt. Az évezred első évtizedéig órái nagy részét a latin tette ki, mivel évfolyamonként 5-6 csoportban folyt latintanítás. Kezdetől fogva igényesen, kiváló szakmai felkészültséggel és hivatástudattal végezte munkáját, amelynek rövidesen meglett az eredménye. Az utóbbi másfél évtizedben azonban ezt a gimnáziumot is elérte az országos tendencia: a latin nyelv fokozatos visszaszorulása. A pályázó mindent megtett kedves szaktárgya életben tartásáért, s egészen a koronavírus megjelenéséig sikerült egy-két csoportot megtartani, amelyben a latint második idegen nyelvként választották, de most is tanulja néhány diák harmadik nyelvként, szakköri keretekben. Három évtizedes tanári pályája során minden típusú és szintű országos, megyei és helyi versenyben, játékos vetélkedőn bekeverültek a diákjai a dobogósok közé, s még nemrég (2019-ben) is volt olyan tanítványa, aki az egyetemen ezt a szakot választotta.

Tófalusi Péter 1985 óta tanít fizikát, 2001 szeptembere óta a DRK Dóczy Gimnáziumban. Tanítványai összesített eredményei kiemelkedők; említhető többek között 19 OKTV-döntős diákja és hét helyezett az Eötvös-versenyen. A Debreceni Egyetem Fizika Intézetében 2013-tól évekig a Megyei Tehetséggondozó Fizika Szakkör egyik előadója volt. 2022-től a Varázskuckó Interaktív Természettudományos Játsszóház munkatársa és kuratóriumi tagja, ahol több iskola diákjainak tartott tehetséggondozó foglalkozásokat, illetve kísérleti bemutatókat. 2020 óta

mestertanár, szaktanácsadóként webináriumok formájában több előadást tartott tanár kollégák számára, valamint jelenléti formában kísérleti bemutatókat is. Évekig a Dürer valamint a Jedlik Ányos Verseny debreceni, helyi szervezője, feladatkitűző és javító zsűritag a Jedlik és a Hatvani Versenyen. 2022-ben egy végzett, ledoktorált fizikus tanítási gyakorlatát mentorálta.

Göz József 2000 óta dolgozik a Tóth Árpád Gimnáziumban, és az alaptantervű valamint a tagozatos osztályai, csoportjai mellett egy évtizede angol nyelven is tanít a Nemzetközi Érettségi (IB) programban. Tanítványai rendszeresen bejutnak az egyéni és csapatversenyek országos döntőibe. 2016 óta a Nemzeti Tudósképző Akadémia területi vezetőtanáraként koordinálja az Akadémia Hajdú-Bihar és Szabolcs-Szatmár vármegyei tehetséggondozó tevékenységét. Iskolai keretek között lehetőséget nyújt a körzet több száz tehetséges diákjának a 21. századi molekuláris biológia korszerű módszereinek gyakorlati elsajátítására. Széles körű szakmai kapcsolatokat ápol szaktanárok, kutatók, oktatók, illetve volt tanítványai közreműködésével. Mesterpedagógus programja keretében folyamatosan digitális tananyagfejlesztő munkát végez. Szakfordítóként és lektorként több éve tagja a Khan Academy magyar fordítócsapatának, ahol önkéntes munkában biológia és kémia tárgyú oktató videók, cikkek és feladatok százait ültette át magyar nyelvre.

Dr. Koncz Gábor biológia-környezettan szakos középiskolai tanár tanári oklevelét a Debreceni Egyetem Természettudományi Karán szerezte 2008-ban. Végzés után a Kisvárdai Bessenyei György Gimnázium és Kollégium tanára lett, ma már igazgatója, és tanári hivatását elkötelezett, fáradtságot nem ismerő odaadással végzi. Kiváló érzékkel ismeri fel és gondozza a természettudományos tehetségeket, amit a továbbtanulók létszámán túl diákjai hazai és nemzetközi versenyeken elért eredményei is bizonyítanak. Tagja az MTA Közoktatás-fejlesztési Kutatási Pályázat-2022 „Kutatások az integrált természettudományos tudás és szemlélet kialakítására az általános iskola 1-4. évfolyamán” programja keretében működő MTA-DE Korai Természettudomány-tanulás Kutatócsoportnak, melyben a kisiskolás tanulók komplex természettudományos fogalmi tudásának változását kutatja, és kisiknek szóló természettudományos kísérleteket tervez.